

זמני היום בהלכה

1. כיצד מחשבים את שעות היום?

פירוש המשנה לרמב"ם מסכת ברכות פרק א

סוף זמן קריאתה לדעת ר' אליעזר עד הנץ החמה. ולדעת ר' יהושע עד שלש שעות, לפי שהוא סובר שפירוש הכתוב ובקומך שעה שכל בני אדם כבר קמו, ויש שאינם קמים עד לאחר עבור שלש שעות מן היום, והם בני מלכים, ולפיכך מותר לקרוא עד סוף השעה השלישית. ודע שכל השעות שנזכרו בכל המשנה אינן אלא שעות זמניות. ופירוש זמניות הן השעות אשר שתיים עשרה מהן ביום, וכן בלילה, ונמצא אמרו עד שלש שעות כאלו אמר עד שיעבור רבע היום.

רמ"א או"ח סימן רלג סעיף א

ומשערי' שעות אלו לפי ענין היום, ואף אם היום ארוך משערינן ליי"ב שעות והם נקראים ד שעות זמניות, וכן כל מקום ששיערו חכמים בשעות, משערינן לשעות אלו.

מגן אברהם סימן רלג ס"ק ג

בת"ה משמע שמשערין מע"ה עד צ"ה ומ"ש סימן תמ"ג וע"ש אבל בלבוש ובל"ח כתבו דמשערין מהנץ החמה עד שקיעתה וכ"כ בש"ג....

שולחן ערוך או"ח סימן נח סעיף א

זמן קריאת שמע של שחרית, משיראה את חבירו הרגיל עמו קצת, ברחוק ד' אמות, ויכירנו. ונמשך זמנה עד סוף ג' שעות, שהוא רביע היום.

מגן אברהם סימן נח ס"ק א

שלש שעות - נ"ל דהכא לכ"ע מנינן מעלות השחר..

ביאור הגר"א אורח חיים סימן תנט

טעות גדולה הוא שכ"כ כל התוכנים שבתקופת ניסן ותקופת תשרי שהן ימים בינונים י"ב שעות מנץ החמה עד השקיעה ומע"ה עד צ"ה הוא ט"ו שעות וג"כ ידוע שהימים בימות החמה שוין להלילות בימות הגשמים וכן להיפך... וזהו מנ"ה עד ש"ה אבל מע"ה עד צ"ה הוא יותר ששה שעות על הלילות וכ"ש באופקים הנוטים הרבה לצפון וכן בקו השווה שכל ימים וליילות שוות אינן אלא מנ"ה עד ש"ה אבל מע"ה עד צ"ה הרבה יותר היום על הלילה ועוד כמה קושיות עצומות יש ונלאתי לכותבן. ועיקר כדברי האומרים שהחשבון הוא מהנ"ה עד ש"ה ואין לזוז ממנה.

משנה ברורה סימן תמג ס"ק ח

עד שלישי היום - וחושבין את היום מעלות השחר עד צאת הכוכבים כ"כ הרבה אחרונים וי"א דחושבין מהנץ החמה עד עת השקיעה ועד שלישי מזה השיעור יהיה מותר לאכול חמץ והוא קולא בעניננו ודעת הגר"א כמותם ולכתחלה טוב להחמיר כדעה א':

